

تاریخی از موسیقی معاصر هنری ایران

نویسنده و مترجم:

دکتر اسد عبدالحسین مختاباد

نشر گویا

سرشناسه: مختاباد، سیدعبدالحسین، ۱۳۴۵ -
 عنوان و نام پدیدآور: تاریخی از موسیقی معاصر هنری ایران/
 نویسنده و مترجم سیدعبدالحسین مختاباد.
 مشخصات نشر: تهران: نشر گویا، ۱۳۹۹.
 مشخصات ظاهری: ۲۵۲ ص: مصور (رنگی).
 شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۲۹۱۳۸-۴
 وضعیت فهرست نویسی: فیبا
 موضوع: موسیقی ایرانی -- قرن ۱۳ و ۱۴ -- تاریخ و نقد
 موضوع: Music, Iranian -- 19th & 20th century*
 -- History and criticism
 رده بندی کنگره: ML۳۷۵۶
 رده بندی یوبی: ۷۸۹/۰۹
 شما کتابشناسی ملی: ۷۲۹۷۶۱۹

نشر گویا

خیابان کریم خان زند، روبروی ایرانشهر، پلاک ۸۹
 تلفن: ۸۸۳۱۳۴۳۱ - ۸۸۸۲۸۸۸۴
 www.gooyabooks.com info@gooyapub.co

gooya.publication
 gooyabookstore

تاریخی از موسیقی معاصر هنری ایران

سید عبدالحسین مختاباد

نقاشی روی جلد: برگرفته از کتاب نقش عکس استاد شکیا

طراح جلد: محمد زمانیان

صفحه آرا: فریا محمدپور

چاپ نخست: ۱۳۹۹

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۲۹۱-۳۸-۴

چاپ: خانه‌ی فرهنگ و هنر گویا

حق چاپ و انتشار کلیه‌ی مطالب محفوظ است.

هرگونه اقتباس و استفاده از مطالب منوط به دریافت اجازه از ناشر است.

فهرست

مقدمه ۱۷

فصل یک: از شک تا یقین

- ۲۷ موسیقی ایرانی در قرن نوزدهم میلادی
 ۳۲ خاستگاه و ساختار ردیف و سبک‌های ایرانی
 ۴۳ میرزا حسینقلی فراهانی (۱۲۳۰-۱۲۸۴)
 ۴۴ اهمیت و برجستگی این دوره

فصل دو: «از خون جوانان وطن لاله دمیده است»

- ۵۷ موسیقی آوازی ایران: تصنیف و آواز
 ۶۱ علی اکبر شیدا (۱۲۲۲-۸۵)
 ۶۵ میرزا ابولقاسم عارف قزوینی (۱۲۵۹-۱۳۱۲)
 ۶۸ غلامحسین درویش (درویش خان) (۱۲۵۱-۱۳۰۵)

فصل سه: میهمان ناخوانده (۱۳۱۹-۱۲۹۹)

- کنسرت‌های عمومی ۸۲
- علت و معلول مدرنیزه‌سازی موسیقی ایرانی ۸۹
- علینقی وزیری (۱۳۵۸-۱۲۶۵) ۹۱
- ورود موسیقی دانان زن به عرصه‌ی عمومی ۹۹
- قمرالملوک وزیری زاده (۱۹۵۴-۱۹۰۵) ۱۰۱
- سرسنجه‌های گرامافون در گسترش دامنه‌ی موسیقی
ایرانی (۱۹۵۴-۱۹۱۴) ۱۰۴

فصل چهارم: مرغ سحر، ناله سرکن

- فراتر از حیرت ۱۱۳
- زوال موسیقی هنری (عصر پهلوی دوم ۱۳۵۷-۱۳۲۰) ۱۱۳
- پیشرفت در سایر ژانرهای موسیقی ۱۱۷
- موسیقی فولکلوریک ۱۱۹
- سه دوره پیشرفت‌های موسیقی هنری ایران ۱۲۰
۱. مدرنیسم، عصر انزوا و ایستایی ۱۲۱
۲. دوره‌ی شکیبایی ۱۲۱
- روح‌الله خالقی (۱۹۶۵-۱۹۰۶) ۱۲۶
۳. پوپولیسم (عوامگرایی): دوره‌ی هرج و مرج ۱۲۸
- واقع‌گرایی: بازگشت به خویشتن ۱۳۱
- انقلاب در پخش موسیقی ۱۳۳

فصل پنج: ایران، ای سرای امید

- ۱۳۹ ریشه‌های انقلاب
- ۱۴۱ موسیقی از ابتدای انقلاب تا شروع جنگ
- ۱۴۵ تحولات و تغییرات ریتمیک موسیقی ایرانی
- ۱۴۷ پیشرفته‌ها و تغییرات در موسیقی آوازی و شعر
- ۱۵۴ موسیقی کرال
- ۱۵۶ موسیقی سنتی
- ۱۶۰ موسیقی در جنگ
- ۱۶۲ موسیقی جنگ
- ۱۶۴ موسیقی جنگ و موسیقی دفاع مقدس
- ۱۶۶ ژانرهای موسیقی در زمان جنگ
- ۱۶۸ ژانرهای موسیقی در دوره پس از جنگ
- ۱۶۹ جنگ و موسیقی نوحه
- ۱۷۵ جنگ و موسیقی هنری ایران

فصل شش: زندگی زیباست

- ۱۸۰ موسیقی در دوره‌ی پس از جنگ
- ۱۸۱ تأثیر انقلاب مذهبی ایران بر موسیقی هنری معاصر ایرانی
- ۱۸۹
- ۱۹۱ بُعد اجتماعی
- ۱۹۳ بُعد فرهنگی
- ۱۹۴ بُعد هنری

فعالیت‌های موسیقایی در سال‌های پس از جنگ (۱۹۹۶-)

۱۹۵ (۱۹۸۸)

۱۹۶ جشنواره‌ی موسیقی فجر

۱۹۹ فضای کنونی اجرای موسیقی

۲۰۵ نتیجه‌گیری

۲۱۱ حیثیت نداشتن موسیقی هنری ایران

۲۱۶ زنگی به آینده

۲۱۹ تصریح

www.ketab.ir

این کتاب، تاریخچه از موسیقی هنری اصیل ایران از اواخر قرن نوزدهم میلادی (اواخر قرن سیزده هجری شمسی) تا اواخر قرن بیستم را با نگاهی عمیق‌تر بر تأثیرات دخیل سیاسی- اجتماعی و به زبانی، جدال آشکار و نهان مابین سنت و مدرنیت را ارائه می‌کند؛ و از سویی کنکاشی است بر جایگاه و ساختار موسیقی هنری ایران «نوع و یا ژانری از موسیقی که خود نویسنده به عنوان عضوی از آن سال‌ها، متمادی به طور عملی و حرفه‌ای» با آن از نزدیک درگیر بوده است.

فصلهای این کتاب شامل مباحث ذیل است

✓ فصل‌های ۱ و ۲ نگاهی به تأثیرات موسیقی اروپایی بر موسیقی ایران در اواخر قرن نوزده میلادی و نیز چگونگی شکل‌گیری موسیقی ایرانی به عنوان موسیقی دستگاهی (ساختاریندی ردیف).

✓ فصل‌های ۳ و ۴ به طرح و جست‌وجوی تمایلات غرب‌گرایی و مدرنیزاسیون در موسیقی هنری ایران، از زمان انقلاب مشروطه (۱۲۸۵ تا انقلاب اسلامی ۱۳۵۷) با بررسی آثار موسیقی‌دانانی نظیر

علی اکبر شیدا، عارف قزوینی، درویش خان، علینقی وزیری و روح الله خالقی می پردازد. زمان مذکور از این جهت قابل اهمیت است که عنصر تصنیف در موسیقی ایرانی، در زندگی اجتماعی، فرهنگی و سیاسی ایرانیان جایگاه ویژه‌ای را به خود اختصاص داده است. در این فصل‌ها در حد امکان به گرایش‌های مدرنیسم، تحول و تطور موسیقی در ایران، و نیز رابطه‌ی این تحولات با فراز و نشیب‌های سیاسی و اجتماعی ایران پرداخته می‌شود.

در فصل‌های ۵ و ۶ به جایگاه موسیقی بعد از انقلاب ۱۳۵۷ (۱۹۷۹) ☒ خصوصاً در خلال هشت سال جنگ تحمیلی پرداخته شده است. زمانی که موسیقی انقلابی با موسیقی عزا در هم آمیخته و با بهره‌گیری از مراسم حرم به عنوان یک ژانر مستقل، پا به عرصه‌ی سیاسی و اجتماعی نهاد. در این فصل‌ها همچنین به تضعیقات و فشارهای حاصل از جو مذهبی و انقلابی بر موسیقی و موسیقی‌دانان ایرانی در آن دوران نیز اشاره می‌گردد.

در پایان در بخش نتیجه‌گیری، پیشنهادها و راهکارهای مولف برای آینده، چشم‌انداز و نیز نحوه تغییر و تحول موسیقی ایرانی مطرح شده است.